

Kárpáti Magyar Krónika

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
elektronikus lapja

Kiadja a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai
Közössége

Lapengedély száma: 3 T Nr. 188

XXVI. (XXIII.) évfolyam, 21. (347.) szám. 2022. november 1.

Ez lesz 2022 novemberében

* Az ukrán parlament 90 nappal, november 21-ig meghosszabbította a hadiállapotot. Emellett a parlament támogatta az általános mozgósítás időtartamának meghosszabbítását is.

2022. november 1. Mindenszentek napja.

2022. november 2. Halottak napja a keresztény világban.

2022. november 3. A magyar tudomány napja.

2022. november 4. Az 1956-os forradalom leverésének emléknapja. Az UMDSZ elnöksége csöndes koszorúzással emlékezik a kaszonyi ellenálló csoport – Ormos Mária, Ormos István, Szécsi Sándor – emléktáblájánál a szabadságharc leverésének 66. évfordulója alkalmából.

2022. november 11. Az első világháború végének emléknapja az angolszász országokban.

2022. november 11–12. Re: Open Zakarpattia 2022. Közéleti és szakmai fórum az Ungvári járási Alsószlatinán – Derenivska Kupil. Részletes program: <https://www.facebook.com/events/452828199509920>

2022. november 13. A magyar nyelv napja.

2022. november 14. 290 éve született **Bacsinszky András** (1732. november 14.) munkácsi görögkatolikus püspök.

2022. november 18. A GULÁG-GUPVI kutatók hagyományos nemzetközi fóruma a Szolyvai Emlékparkbizottság szervezésében. Kezdet: 10.00 (közép európai idő szerint). Online közvetítés biztosítva a KMMI-facebook oldalán (<https://www.facebook.com/kmmi.org.ua>). Helyszín: Beregszász, Európa–Magyar Ház.

Előzetes program

Emlékezés

10.00–10.15: Nyitóbeszéd: **dr. Tóth Mihály** PhD., a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke, az emlékkonferencia levezető elnöke. Megemlékezés: mécsesgyújtás, közös ima a mártírok lelki üdvéért a történelmi egyházak képviselőinek közreműködésével.

Prezentációk, műhelybeszámolók, Szakmai kutatások, tényfeltárások ismertetése

10.15–10.35: **dr. Zubánics László** történész, PhD (Gut), az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének vezetője: *A kárpátaljai magyarok és németek internálása és*

deportálása 1944 és 1945 között. *Levéltári iratok és dokumentumok címmel Olekszij Korszun összeállításában Magyarországon kiadott gyűjteményről, fogadtatásáról.*

* Társelőadó: **Olekszij Korszun** történész (Ungvár), a gyűjtemény szerzője.

10.35–10.45: dr. Zékány Krisztina nyelvész, PhD (Ungvár), az UNE UMOTI Magyar Filológia Tanszékének vezetője: *A GULÁG-GUPVI kutatók nemzetközi fóruma Kárpátalján 2021. c. tanulmánygyűjtemény és évkönyv a szerkesztő szemével*

10.45–11.00: Marosi István görögkatolikus áldozópap, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium igazgatója, egyháztörténész (Beregszász): *Gondolatok A harmadik fiú lelkületével. Ortutay Elemér kárpátaljai görögkatolikus hitvalló pap című emlékkötetről.*

11.00–11.15: dr. Dupka György történész, PhD (Ungvár, GKNT-tag), a Szolyvai Emlékpark kutatóműhelyének vezetője, a bizottság felelős titkára, a KMMI igazgatója: *Magyar hadifoglyok, civil rabok nyomában a Baltikumban (GULÁG-GUPVI táborok, sírkertek Lettország, Észtország és Litvánia régióiban).*

11.15–11.30: dr. Molnár D. Erzsébet történész, PhD (Beregszász, GKNT-tag), a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense, a Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont Intézetigazgatója: *Makkosjánosi foglyok, három napra elhurcoltak a MNL hadifogoly adatállományában.*

11.30–11.45: Bimba Brigitta, a Debreceni Egyetem Történelem és Néprajzi Doktori Iskolájának abszolvált hallgatója (Bátyú, GKNT-tag): *Bátyúi katonafoglyok, három napra elhurcolt civilek a MNL hadifogoly adatállományában.*

11.45–12.00: Meskó János (Ungvár) helytörténész, a Szolyvai Emlékparkbizottság Munkácsi várban elhelyezett GULÁG-GUPVI állandó kiállításának megbízott igazgatója: *A 130 éve született dr. Fenczik István (1892-1946) görögkatolikus pap, teológiai tanár, miniszter, magyar parlamenti képviselő meghurcoltatása, kivégzése.*

* Társelőadó: **Mihajlo Miszjuk**, a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár igazgatója, főlevéltáros: *Információ a levéltár GULÁG-GUPVI anyagairól.*

12.00–12.15: Dupka Nándor (Ungvár): az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének hallgatója: *Ki volt Haklik Sándor? A kistráti római katolikus esperes letartóztatása, koncepciók pere, vértanú halála.*

12.15–12.30: Szabó Palócz Attila vajdasági magyar író: *Újrakezdés, irodalmi élet a magyarellenes megtorlások után a Tito-korszakban*

12.30–12.40: dr. Botlik József történész (Budapest): *A horvát-szlavóniai magyarirtás 1944. június – 1945. május. Tito marsall partizánosztagainak kevésbé ismert helyszínei*

* **Kovács Sándor** turisztikai szakíró, helytörténeti kutató (Budapest): *A szovjet rezsim által meggyalázott és elpusztított magyar emlékek Munkácson és környékén.*

12.40–12.50: Kérdések, hozzászólások, zárszó.

13.50–14.50: Állófogadás

(Az online közvetítés szervezés alatt)

16.15: Csöndes koszorúzás a sztálini megtorlás beregszászi emlékművénél.

2022. november 19. Csöndes koszorúzás az 1944 őszén elhurcolt és a szovjet táborokban odahalt áldozatok emlékére a Szolyvai Emlékparkban. Kezdet: 11.00 óra (közép európai idő szerint).

2022. november 20. A tiszabökényi Árpád-házi Szent Erzsébet római katolikus templom búcsúja **Weinrauch Márió** OFM, plébános-kormányzó celebrálásában. A szentmise után a templomkertben lévő emlékműnél koszorúzással egybekötött emlékezés a mártírokra, a meghurcolt hitvalló papokra, a 78 évvel ezelőtt Erzsébet napján elhurcolt magyar és német férfiakra.

2022. november 22. A málenkij robotra, illetve háromnapos munkára hurcolt áldozatokról emlékeznek meg a helyi szervezetek a magyarlakta településeken.

2022. november 29. 95 éves lesz **Lator László** (Tizzasásvár, 1927. november 29.) Kossuth-díjas költő, műfordító.

2022. november folyamán. Képzőművészeti kiállítások, író-olvasó találkozók, folyóirat- és könyvbemutatók, koncertek a magyarlakta településeken.

VENDÉGSÉGBEN

2022. november 4. „NEM MÚLÓ SZENT ÖSSZHANG” 10 éve költözött el a csillagösvényre RÓZSÁS JÁNOS író, kutató-történész, volt GULAG-rab, a „magyar Szolzsenyicin”. A megemlékezés vendégei: HARTMANN JÓZSEFNÉ Klárka, volt GULAG-rab, túlélő (Gödre); **Dr. Stark Tamás** történész, a Magyar Tudományos Akadémia munkatársa, GULAG-kutató; **dr. Dupka György** történész, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet igazgatója, GULAG-kutató; **vitéz Bartal György** villamosmérnök, valamint családtagok, rokonok és közeli ismerősök. A beszélgetést vezeti: **Rajnai Miklós** Bánffy Miklós-díjas bölcész. Kezdet: 18 órakor. Helyszín: Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa, Kálvin tér 4.

2022. november 11. A Megbékélésért Polgári Egyesület szervezésében Felsőzsolcán, a Bárczay-kastélyban „málenkij robot”-emlékestre kerül sor. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői:

- **Papp Annamária** történész, újságíró, a *Szabadság* erdélyi napilap rovatvezetője,
- **Benkő Levente** történész, a kolozsvári *Művelődés* című közművelődési havilap főszerkesztője,
- **dr. Dupka György** történész és lágerkutató, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára és mások.

2022. november 18. Ezen a napon kerül sor a Könyvszalón Alkotói Díj ünnepélyes átadására a győri városháza dísztermében, amelyet Vári FABIÁN László Kossuth-és József Attila-díjas kárpátaljai író, költő, néprajzkutató kap. A rendezvény kezdete: 11.00 óra.

2022. november 24. A Szovjetunióba hurcolt magyar politikai rabok és kényszermunkások emléknapja alkalmából online konferencia a Magyar Nemzeti Levéltár Gulág és Gupvikutatók Intézete szervezésében. Kárpátaljai előadók: **Bimba Brigitta** (Bátyú), **dr. Molnár D. Erzsébet** (Beregszász), **dr. Dupka György** (Ungvár).

FELHÍVÁSOK, KÖZLEMÉNYEK

FOTÓPÁLYÁZAT

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség a Petőfi-emlékév keretében fotópályázatot hirdet! Várjuk azokat a saját készítésű fotókat, amelyek a Kárpátalján található Petőfi-emlékhelyeket (szobor, emléktábla stb.) örökítik meg. A legjobb fotók készítői jutalomban részesülnek, a nyertes fotó pedig illusztrációként felkerül a KMKSZ 2023-as naptárára. A pályamunkákat a karpatalja.lap@gmail.com e-mail-címre küldhetik 2022. november 15-ig.

Rit-ösztöndíjpályázat

A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága negyedik alkalommal hirdet ösztöndíjpályázatot olyan kárpátaljai és kárpátaljai származású fiatal képző- és iparművészek számára, akik 2022. november 20-ig nem töltik be 30. életévüket.

TOVÁBBI RÉSZLETEKET OLVASHATNAK AZ ÖSZTÖNDÍJRÓL ÉS KÖZELEBBRŐL IS MEGISMERKEDHETNEK A 2021-ES ÉV ÖSZTÖNDÍJASÁVAL, MOCSÁN SÁNDOR FESTŐMŰVÉSSZEL AZ ALÁBBI LINKRE KATTINTVA. A PÁLYÁZATI FORMANYOMTATVÁNYT IS AZ ALÁBBI LINKEN TALÁLJÁK!

<https://reveszimretarsasag.hu/hir/rit-osztondij-2022/88>

Felhívás – XVII. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferencia

A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, az Országos Tudományos Diákköri Tanács TDK Határok nélkül (HTDK) programjával együttműködve a Miniszterelnökség és Nemzeti Tehetség Program, valamint a Magyar Kormány, Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság és a Bethlen Gábor Alap támogatásával meghirdeti a XVII. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciát (XVII. KTDK).

A konferencia időpontja és helyszíne: 2023. május 12., II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász

További információ: „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány, 90202 Beregszász, Kossuth tér 6., Ukrajna. Tel.: +380-31-41-4-29-76, e-mail: geniusja2019@gmail.com, honlap: www.genius-ja.uz.ua

Könyvespolc – 2022

Az *Együtt* című irodalmi-művészeti-kulturális-humán tudományi folyóirat 2002–2022 között megjelent számai itt tekinthetők meg:

<http://kmmi.org.ua/konyvtar/folyoiratok/egyutt>

<https://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=595> (Számlláló: 31 132 megtekintés, 2022.11.01.)

Megjelent a folyóirat 2022. évi 1., 2., 3. 4. lapszáma.

Kárpátaljai magyar könyvek

(Sorozatszerkesztő és felelős kiadó: **Dupka György**)

MEGJELENT

Dupka György, Fuchs Andrea: 30 év a Kárpátaljai magyar könyvkiadás szolgálatában. Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat bibliográfiája (1992-2022). Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2022.

https://kmmi.org.ua/uploads/attachments/books/books-pdf/2022/intermix_katalogus.pdf

Bartha Gusztáv. Kiút. Kisregény (Felelős szerkesztő: **Marcsák Gergely**). Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2022.

Tárolt változat: <https://mek.oszk.hu/22900/22951/>;

<https://kmmi.org.ua/konyvtar/konyvek/reszletes/kiut>

Ortutay Mária. Múltunk és jelenünk „lámpás emberei”. Interjúk, visszaemlékezések, önéletrajzi írások. (Felelős szerkesztő: **Szemere Judit**). Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest, 2022.

Tárolt változat: <http://mek.oszk.hu/22900/22946/>;

<https://kmmi.org.ua/konyvtar/konyvek/reszletes/multunk-es-jelenunk-lampas-emberei>

ELŐKÉSZÜLETBEN

„Kárpátsorsúzte nép...” A GULÁG-GUPVI-kutatók nemzetközi fóruma Kárpátalján, 2021. Nemzetközi emlékkonferencia, Beregszász, 2021. november 18. A Szolyvai Emlékpark Évkönyve. Összeállította, a jegyzeteket írta: **dr. Dupka György**. Lektorálta: **dr. Zubánics László**. Felelős szerkesztő: **dr. Zékány Krisztina**. Szolyvai Emlékpark–MÉKK, Ungvár–Budapest, 2022. Kárpátaljai Magyar Könyvek, ISSN 1022-0283, ISBN 978-615-5757-33-4

Zubánics László. Homonnai Drugeth Bálint emlékezete. Egy méltatlanul elfeledett életút fontosabb állomásai. Felelős szerkesztő: **Szemere Judit**. Budapest-Ungvár: Intermix Kiadó, 2022 – 155 old. Kárpátaljai Magyar Könyvek, ISSN 1022-0283, ISBN 978-615-5757-32-7

Hasznos kulturális, irodalmi, művészeti, tudományos információk

- Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (ezen belül: *Együtt* irodalmi-művészeti-kulturális kéthavi folyóirat és a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat tárolt változata): <https://kmmi.org.ua/>
- Kovács Vilmos Irodalmi Társaság: <http://kvit.hu>
- RIT, Kárpátalja Magyar Képzőművészek és Iparművészek Révész Imre Társasága: <https://reveszimretarsasag.hu/>
- Kárpátaljai Credo verséneklő Együttes. Kárpátaljai magyar zene Kárpátaljáról (lemezek): <http://credo.def.hu/Hazunktajilemezek.htm>
- Szolyvai Emlékpark: <https://szolyvaipark.org/>
- Kárpátaljai Tudományos Adatbank: <https://karpataljaiadatbank.com/>
- II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola: www.kmf.uz.ua
- Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács: <http://kmat.uz.ua>

Hasznos média linkek

<http://www.karpatalja.ma>

<https://www.karpatinfo.net>

<http://karpataljalap.net>

<http://kiszoz.net>

Karp.in.ua

Dokumentumfilmek

(A YouTube-on elérhető népszerű dokumentumfilmek)

* ***Kárpátaljai tragédia***. Rendező: Hajduk Márta.

<https://www.youtube.com/watch?v=hge17S3IEeE>

* ***Látótér – Nyelvháború Kárpátalján***

<https://www.youtube.com/watch?v=OMViNQmz5a4>

* ***Kárpátalja***

<https://www.youtube.com/watch?v=XycFjzIEQgY>

* ***Szerelmes földrajz. Kárpátalja***. Vári Fábrián László költő, tanár beszél szülőföldjéről.

<https://www.youtube.com/watch?v=uUZqs3nOhRU>

* "ЦІНА ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ ЖИВИХ" фільм-реквієм/Az élet értéke az élő földön film-rekviem, I. rész. Перша частина відеoproекту: Трилогія «Закарпатські угорці і німці: інтернування та депортаційні процеси 1944–1955 рр.». A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

https://www.youtube.com/watch?v=1IbWRIODDY0&list=LLHHIqP_5FDFpREps38a4MCA&index=3

* "Щоб не плакало небо над Україною" (Hogy ne sírjon az ég Ukrajna felett), 2015 p. "Damit der Himmel über der Ukraine nicht weint". Okszana Golovcsuk film-rekviemje, II. rész (ukrán–oroszl nyelven). A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

https://www.youtube.com/watch?v=D3g276LcjUI&feature=share&fbclid=IwAR3L3VYRSjMYOylrwvxnwlo0rpbkOnkAWg_RECbOjs7gD001PwirqQOF0jU

* Намальована війна, 2015. Namaliovana viyna (Megfestett háború), 2015. Drawing War, 2014. Okszana Golovcsuk film-rekviemje, III. rész (ukrán–orosz nyelven). A kárpátaljai magyarok és németek internálásának és deportálásának folyamatáról 1944–1955 között.

<https://www.youtube.com/watch?v=bG0KI0c6ZDA>

https://www.youtube.com/watch?v=bG0KI0c6ZDA&list=LLHHlqP_5FDFpREps38a4MCA&index=1

Forrás: KMMI, MÉKK, Facebook, www.karpatalja.ma,

www.karpatinfo.net, www.karpataljaturizmus.info, www.zakarpattya.net.ua, www.umdsz.info

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:

Zubánics László (elnök), Dupka György, Szemere Judit (szerkesztő), Fuchs Andrea.

Megjelenik: havonta két alkalommal.

Az elektronikus újság irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat.

Archívum: kmmi.org.ua